

Rådslag 2009 kring eDemokratin

Ett deliberativt rådslag genomfördes den 20 april 2009. Rådslaget organiserades av Demokratienheten vid Integrations- och jämställdhetsdepartementet. Syftet med Rådslaget var att ge Regeringskansliet idéer och rekommendationer till en strategi inom eDemokratiområdet.

Tio teamledare utsågs och utbildades för att leda de deliberativa diskussionerna under Rådslaget. Ett antal centrala frågeställningar formulerades och diskuterades bland teamledarna. Teamledarna tog sedan hand om varsin fråga som skulle utgöra plattform för diskussionerna vid Rådslaget.

Över 60 experter deltog i Rådslaget. De var utvalda för att spegla så många olika intressen i samhället som möjligt. Deltagarna placerades i grupper med en teamledare i varje. Resultatet av varje diskussion dokumenterades.

Ett stort antal rekommendationer formulerades och dessa finns listade i det här dokumentet.

Sara Meyer ansvarade för organisation och genomförande av Rådslaget och Tomas Ohlin har sammanställt rekommendationerna.

Rekommendationer från Rådslag 2009 överlämnade till Regeringskansliet

Inledning

Flera av Rådslagets deltagare framhöll att en levande eDemokrati kräver förändringar på flera arenor. Staten bör utveckla och stärka sina styrmedel. Det behövs nya former för samverkan mellan å ena sidan regeringen och det offentliga, och å andra sidan ideella och sociala aktörer samt näringslivet. Vidare behöver det avsättas "rejäl, genomgripande resurser" för att utveckla morgondagens demokrati.

Grupperna önskade att alla som var närvarande vid Rådslaget skulle bli informerade om hur de sammanställda rekommendationerna senare skulle behandlas av Regeringskansliet.

Grupperna rekommenderade att definitioner sammanställdes rörande viktiga e-demokratiska begrepp, inklusive begreppet e-medborgare. I detta sammanhang bör demokratisk förmåga betonas. I begreppet att vara "demokratiskt aktiv" bör det globala perspektivet uppmärksammas.

Det framhölls att begreppen e-demokrati och e-förvaltning konceptuellt befinner sig nära varandra, och att åtgärder på det ena av dessa områden i många fall även berör det andra.

Ideologi, mål och typer av åtgärder

Frågan restes om ideologier påverkas av att medborgarna får allt större politiskt inflytande? Deltagarna framhöll att det kan antas att insyn, gemenskap, närvaro och tillfredsställelse hör ihop.

I regeringens mål för politikområdet Demokrati anges att målet ska vara "en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks, och där de mänskliga rättigheterna respekteras". Grupperna vid Rådslaget efterlyste en "nationell politisk vision" där detta utvecklades och precisades. Ett sådant nationellt policydokument bör omfatta ansvarsfrågor, deltagarformer, initiativ och medborgarremisser, ansvar för samhällsinformation m.m. Det skulle i detta sammanhang också framgå att de förtroendevalda lyssnar till medborgarna. Statens roll i demokratiutvecklingen, t.ex. dess samspel med lokal utveckling och medborgarkontakt, bör definieras.

Det föreslogs att inom Regeringskansliet bör demokrati behandlas som en tvärfråga som bör uppmärksammas av alla departement. Frågan skulle kunna ledas av en statssekreterargrupp.

Tekniken och dess nya kanaler kan med fördel användas särskilt för att stärka den lokala demokratin.

Nya samverkansformer måste etableras mellan regeringen, näringslivet och ideella och sociala aktörer. För varje insatsområde ska politiska effektmål definieras.

Lagstiftning

Många redan existerande lagar och förordningar är tillämpbara för den e-demokratiska utvecklingen.

Det framhölls att ökat medborgarinflytande innebär att förtroendevalda delar med sig av beslutandemakten. För att åstadkomma detta kan såväl lagstiftning som ett antal metoder för politiskt beslutsfattande behöva ändras.

Lagstiftningen bör vad gäller möjligheten att delta i politiskt beslutsfattande ta hänsyn till att medborgare ofta bor i en kommun, men är verksamma i en annan.

En samordnad e-demokratisk riskanalys bör genomföras för att tillse att e-demokratiska verktyg används så att de garanterar högt ställda krav på rättsäkerhet.

Lagstiftningen på integritetsområdet bör uppmärksammas och i sammanhanget bör inrättandet av en integritetsombudsman övervägas.

Medborgarinflytande

Särskilt betonades betydelsen av på olika sätt vidgat medborgarinflytande. Deltagarna framhöll att maktlöshet och uppgivenhet uppstår hos den som inte blir hörd. Medborgarna bör ges kunskap om vilka möjligheter var och en har till ökat inflytande i de politiska beslutsprocesserna.

Deltagarna rekommenderade en studie av omfattningen av medborgarnas intresse av att delta politiskt.

Många etablerade former av medborgarinflytande och medborgar-konsultation framhölls som betydelsefulla, t.ex. tidig insyn i beslutsprocesser, medborgarförslag och e-petitioner, medborgardialoger, deltagande i att sätta agendan, medborgarbudget (medborgarbeslut) m.m.

Deltagarinriktade demokratiprojekt bör kunna vara medborgarinitierade och medborgardrivna.

Satsningar på e-röstning bör användas för att engagera fler grupper och medborgarna bör delta i utformandet av valalternativen.

Praktiska projekt som betonar medborgarnära representativitet bör genomföras på framför allt kommunal nivå. Framgångsrika kommuner bör uppmärksammas särskilt.

Erfarenheter och nyttoaspekter måste göras tillgängliga rörande de medborgardialogprojekt som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samordnar.

Särskilda studier bör genomföras av tillämpningen och effekterna av lagstiftning som avser medborgerligt samråd.

Spridning och inkludering

Kommunöverskridande e-demokratiskt medborgarsamråd bör etableras i de situationer där beslut tas i frågor som är av kommunöverskridande karaktär.

E-demokratiska reformer bör användas för att stärka yttrandefriheten även över nationsgränserna.

För att motverka digitalt utanförskap bör riktade insatser till olika grupper, t.ex. representerande olika åldrar, genomföras. Begreppet tillgänglighet bör klarare definieras. Datakunskap bör integreras i SFI.

Bibliotek bör erbjuda medborgardatorer och enkel utbildning för grupper som t.ex. äldre. Avdrag bör övervägas för olika grupper som skaffar datorer hemma, inom ramen för begreppet hushållsnära tjänster. Information om testade verktyg bör spridas på ett enhetligt sätt.

Förslag från kommuner och landsting bör göras e-

demokratiskt tillgängligt för kommentarer tre veckor innan de stängs för synpunkter.

Teknik och nät

Bredband bör vara tillgängligt för alla.

Tillgång till bredband bör kunna ingå i normen för försörjningsstöd.

Ansvar för vägledning rörande användning av webb bör definieras. Det föreslogs utarbetande av standarder för att hämta och lämna information. Att finna information tre klick bort bör ses som en strategisk handlingsplan.

En e-identifikation bör utarbetas snarast. En generell e-serviceportal bör skapas.

Det betonades att kunskap om kravspecifikationer är betydelsefullt vid upphandlingar med anknytning till e-demokrati.

Det rekommenderades internationell märkning av användaravtal för varor och tjänster på Internet, i syfte att förenkla för konsumenterna att fatta medvetna beslut.

Kunskap och information

Kunskap om hur varje medborgare ska kunna delta med e-demokratiska hjälpmedel bör finnas tillgänglig för alla. Särskilda åtgärder behövs för att nå grupper som idag står utanför informationsområdet.

Medietillgängligheten bör ökas för alla. Moderatorer och folkbildare behövs, samt satsningar på utbildning av demokratiutvecklare. Det rekommenderades att alla offentliga handlingar ska finnas på Internet.

Användning av sociala medier i politiska dialoger bör utvärderas.

Lärande kring Internet bör analyseras, i jämförelse med andra former för lärande.

Offentliga informationskanaler bör erbjuda länkar till externa informationskällor, i anknytning till t.ex. ideella organisationer. Anslagstavlan 2.0 bör kunna fungera som en portal för kvalificerad samhällsjournalistik.

Medborgare bör kunna beställa bevakning av offentlig information inom visst ämne.

Opartiska hemsidor bör skapas för värderingstester och för beskrivning av politiska partier och alternativ.

Forskning och utveckling

Forskningsresurser bör tillföras FoU och medborgardrivna e-demokratiprojekt. Goda exempel och erfarenhetsutbyte bör göras tillgängliga.

Deltagarna rekommenderade att det skapas en professur i e-demokrati, inte minst i avsikt att stärka Sveriges internationella position inom demokratiutvecklingsområdet.

REGERINGSKANSLIET

**Integrations- och jämställdhets-
departementet**

Frågor om sakinnehållet besvaras av Integrations- och jämställdhetsdepartementet, tfn 08-405 10 00.

Fler exemplar av faktabladet kan skrivas ut från regeringens webbplats: www.regeringen.se

Tryckt av Grafisk Service, november 2009.

Faktabladet är producerat av Integrations- och jämställdhetsdepartementet.